

פרשת בהר - בחוקותי

שכר עמלי התורה ותומכיה

בפתיחת פרשת בחוקותי נאמר: "אם בחוקותי תלכו" ומפרש רש"י שתהיו עמלים בתורה כי בזכות לימוד התורה הקדושה זוכים עם ישראל לשמירה מעולה מכל הגויים הסובבים אותנו וצמאים לדמנו רח"ל, (כמובא במדרש ויקר"ר כה, א): "רב הונא בשם רבי בנימין בן לוי אמר משל למלך שאמר לבנו צא לפרקמטיא. אמר לו: אבא, מתיירא אני בדרך מהלסטים, ובים מפני אפורטין. מה עשה אביו? נטל מקל וחקקו, ונתן בו קמיע ונתנה לבנו, ואמר לו: יהי המקל הזה בידך ואי אתה מתיירא משום בריה. אף כך אמר הקב"ה למשה: אמור לישראל, בני, עיסקו בתורה ואין אתם מתייראים משום אומה".

וישאל השואל: תינח בחורי ישיבה ואברכים שזוכים ללמוד תורה כל היום, הם יכולים להיות מחוברים לתורה תמיד ללא הפסקה, ותורתם תהא להם למגן ולצינה, אך מה יעשה אדם שנגזר עליו לקיים בפועל את הקללה שנתקלל בה אדם הראשון: "בזעת אפריך תאכל לחם" (בראשית ג, יט), והוא טרוד רוב היום ברדיפה אחר פרנסתו?

אכן התשובה לשאלה זו נמצאת בשולחן ערוך (יו"ד סי' רמו, א ובהגה שם) וז"ל: "כל איש ישראל חייב בתלמוד תורה בין עני בין עשיר, בין שלם בגופו בין בעל יסורים, בין בחור בין זקן גדול, אפילו עני המחזר על הפתחים, אפילו בעל אשה ובנים, חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה".

וממשיך השולחן ערוך: "ומי שאי אפשר לו ללמוד מפני שאינו יודע כלל ללמוד או מפני הטרדות שיש לו, יספיק לאחרים הלומדים, ותחשב לו כאילו לומד בעצמו. ויכול אדם להתנות עם חברו שהוא יעסוק בתורה והוא ימציא לו פרנסה, ויחלוק עמו בשכר".

כלומר מי שאינו יכול לעסוק תמיד בתורה, ורוצה בכל זאת לזכות שלא להתנתק מהתורה, עצמו היא, שיחזיק בממונו בני תורה אמיתיים שעוסקים בתורה ביום ובלילה, ובכך יחשב לו כאילו הוא בעצמו עוסק בתורה במשך כל אותו הזמן שהבן תורה שהוא מחזיק בכספו עוסק בה, ואותו לימוד של הבן תורה שהוא מחזיק יגן עליו ועל בני ביתו הגנה נפלאה מפני כל פגע, בבחינת: "עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה (מאשר)" (משלי ג, יח), "למחזיקים בה" (ותומכיה" דייקא) ראה ויקר"ר כה, א).

וגדול שכרם של המחזיקים ביד לומדי התורה לא פחות משכרם של לומדי התורה בעצמם, וכמובא במדרש, "נדע וגב הרות ינב לצא (הקדצ ינתונ) תווצמה ילעבל תופוחו לצ תושעל ה"בקה דיתע": (ב, הכ ר"רקיו) ולומד זאת המדרש ממה שנאמר: "כי בצל החכמה בצל הכסף" (קהלת ז, יב).

כלומר בסמוך לחופות שיעשה הקב"ה לבני התורה בגן עדן כשכר על עיסקם בתורה, הוא יעשה גם חופות לכל אותם יהודים יקרים שהחזיקו בכספם את אותם בני תורה, ובזכותם הם יכלו לשבת ולעסוק בתורה בלב שמח ופנוי מדאגה. ולאותו מקום עצום בגן עדן שיזכו לו כל אלו שעמלו בתורה, יזכו גם כן אלו שהחזיקו את ידיהם.

וממשיך המדרש: "שמעון אחי עזריה אמר משמו, והלא שמעון היה גדול מעזריה (ומדוע קראו לו על שם אחיו עזריה?) אלא על ידי שהיה עוסק בפרקמטיא (במסחר) ונותן בפיו של שמעון לפיכך נקרא הלכה על שמו. ודכוותה (וכיו"ב נאמר): 'ולזבולון אמר שמח זבולון בצאתך ויששכר באהליך' (דברים לג, יח), והלא יששכר גדול היה מזבולון (ומדוע הקדים הפסוק את זבולון ליששכר?) אלא על ידי שהיה זבולון מפרש מיישוב ועוסק בפרקמטיא, ובא ונותן לתוך פיו של יששכר, נותן לו שכר בעמלו".

ומכיון ש"העולם ומלואו לא נברא אלא בזכות התורה" (בר"ר א, ד) שנאמר: "ה' בחכמה יסד ארץ" (משלי ג, יט), ממילא רק מי שקשור בתורה על ידי לימוד או לפחות על ידי תמיכה בלומדי תורה, רשאי להנות מן העולם שה' ברא, וכלשון האור החיים הק' (לבראשית א, א): "ומעתה, מי שזכה בתורה - זכה בכל העולם, ומי שלא זכה בתורה - אין לו ליהנות מהעולם עד מדרך כף רגל, זולת אם ישמש הכשר עמליה".

וכדי לזכות לקום בתחיית המתים חייבים להיות קשורים בתורה, כמו שלמדו זאת בגמרא (כתובות קיא, ב) מדכתיב: "כי טל אורות טליך וארץ רפאים תפיל" (ישעיה כו, יט) - "כל המשתמש באור תורה, אור תורה מחייהו. וכל שאין משתמש באור תורה, אין אור תורה מחייהו". ומי שאין באפשרותו ללמוד תורה, צריך על כל פנים לתמוך בידם של אלו שלומדים, וזכות תורתם תעמוד גם לו לקום בתחיית המתים.

